

10. 7. 2013

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Konflikt zájmů při nabytí majetku společnosti od 1. ledna 2014. Absolutní či relativní neplatnost právních jednání?

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva a jeho liberalizací doznají koncepčních změn opatření proti konfliktu zájmů v korporátním právu oproti mechanismům uvedeným v ustanovení § 196a zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku[1], a to navzdory významné změně na základě přelomového rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 8. února 2012, sp. zn. 31 Cdo 3986/2009. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že smlouva o převodu majetku není automaticky neplatná, pokud hodnota převáděného majetku nebyla v souladu se zákonem stanovena na základě posudku znalce. Absolutní neplatnost smlouvy z důvodu absence znaleckého posudku nenastává, pokud je mezi smluvními stranami smluvená kupní cena pro společnost výhodnější než cena v daném místě a čase obvyklá.

Rödl & Partner

Výše uvedená koncepce relativní neplatnosti právního úkonu (v nové terminologii „právní jednání“) se v nové úpravě soukromého práva účinné od 1. ledna 2014 projevuje, nicméně pravidla stávající úpravy převzatá nejsou.[2]

Účinností zákona č. [89/2012](#) Sb. (NOZ) a zákona č. [90/2012](#) Sb. (ZOK), by měla regulace obchodů mezi spřízněnými osobami doznat ještě větší míry změn. V ZOK tedy nenalezneme jedno ustanovení celistvě upravující ochranu společnosti před nepoctivým jednáním osob oprávněných činit za ni či jejím jménem právní jednání v rozsahu, v jakém je dosud upraven v „neoblíbeném“ ust. § 196a obchodního zákoníku.

Opatření k ochraně společnosti při nabytí majetku společnosti od zakladatelů a akcionářů

Opatření k ochraně společnosti při nabytí majetku společnosti upravující regulaci opatření proti střetu zájmů při nabytí majetku společnosti lze najít opět systematicky zařazeno u akciových společností, hlavy páté, díle druhém, konkrétně v § 255 ZOK. Základní změnu doznala právní úprava ve lhůtě, po kterou je dána povinnost řídit se zákonnými požadavky v ust. § 255 ZOK u **úplatného** nabytí majetku společnosti od zakladatelů a akcionářů (nikoliv od spřízněných osob), pokud k nabytí dochází výlučně ve lhůtě dvou let po vzniku společnosti a pokud úplata převyšující 10 procent úpsaného základního kapitálu.

Stručně řečeno, došlo tak ke zkrácení lhůty ze tří let a zúžení povinností dodržet zákonné požadavky stanovení úplaty pouze při nabytí majetku od společnosti nikoliv recipročně.

Jinak řečeno, pokud dojde k překročení zákonného finančního limitu a nebudou-li na předmětný převod aplikovány některé ze zákonných výjimek uvedených shora, bude pro tyto převody

vyžadováno (i) vyhotovení znaleckého posudku [3] a současně (ii) schválení valnou hromadou jako nejvyšším orgánem společnosti. Obě tyto povinnosti musí být splněny do dvou let od vzniku společnosti.

Podle našeho názoru bude věcí dalšího výkladu, zda lze i přes absenci výslovného odkazu aplikace ustanovení § 255 ZOK i na společnost s ručením omezením, lze předmětnou úpravu použít[4].

VÝJIMKY z povinnosti řídit se zákonnými požadavky stanovení úplaty

I v průběhu této lhůty lze aplikovat výjimky výslovně uvedené v odst. 2 ustanovení § 255 ZOK. Těmi jsou případy, kdy jde o nabytí nebo zcizení majetku v rámci běžného obchodního styku, nabytí nebo zcizení z podnětu nebo pod dozorem státního orgánu nebo o nabytí nebo zcizení na evropském regulovaném trhu. Výklad pojmu běžného obchodního styku zůstane zachován dle stávajících výkladových pravidel.

Pozornost je třeba věnovat i poslední větě písm. a) v odst. 1 předmětného ustanovení, kterou je stanoveno, že při určení úplaty bude postupováno za obdobného použití ust. § 251 ZOK (úprava procedury ocenění nepeněžitého vkladu) a ust. § 468 až 473 (určité výjimky z povinnosti nechat ocenit předmět převodu znalcem).

Následky porušení zákonné povinnosti vyhotovit znalecký posudek a schválit převod valnou hromadou

Následkem porušení této povinnosti je RELATIVNÍ neplatnost dotčeného převodu, které se může dotčená osoba dovolat. Nová úprava tak opouští od absolutní neplatnosti právního jednání. V této souvislosti je na místě zmínit i nastoupivší odpovědnost členů statutárního orgánu, kteří hlasovali pro nabytí majetku společnosti, avšak nedošlo ke splnění podmínek pro stanovení výše úplaty uvedených shora. **Ze zákona nastává domněnka, že členové statutárních orgánů nejednali s péčí řádného hospodáře.**

Jedná se o individuální odpovědnost. Vedle toho nastupuje povinnost zakladatele nebo akcionáře vrátit společnosti částku převyšující cenu stanovenou posudkem znalce.[5]

Pravidla o konfliktu zájmů

V této souvislosti je nutno dodat, že významnou roli bude v rámci regulace opatření proti konfliktu zájmů při ochraně základního kapitálu společnosti představovat takzvaná úprava pravidel o konfliktu zájmů zařazená v úvodních ustanoveních § 54 - 58 ZOK, která se použije na všechny obchodní korporace.

Věcně se tato úprava vztahuje obecně na jakýkoliv střet zájmu člena orgánu obchodní korporace se zájmem korporace. Speciální úprava s dopadem na smlouvy uzavírané s korporací, na zajištění nebo utvrzení dluhů dotčených osob korporací a na situace, kdy se korporace má stát jejich spoludlužníkem je uvedena v ust. § 55 a 56 ZOK. Ve stručnosti uvedeme, že oproti stávající úpravě se informační povinnost v souvislosti s uzavřením smlouvy mezi členy orgánů[6] nebo prokuristy obchodní korporace a obchodní korporací (dle stávající úpravy označovanými jako spřízněné osoby) vztahuje především nikoliv výlučně na obchodní záležitosti s tím, že pokud bude chtít člen orgánu korporace se společností uzavřít smlouvu[7] je povinen informovat orgán, jehož je členem, jakož i kontrolní orgán (dozorčí radu) a pokud tento nebyl zřízen, pak i nejvyšší orgán korporace (valnou hromadu), které mohou uzavření smlouvy zakázat. U prokuristy je informační povinnost splněna oznámením orgánu, kterým byl jmenován. Osobní působnost zákona dopadá i na osoby blízké nebo osoby členy orgánů ovlivněné nebo ovládané, přičemž lze předpokládat, že za osoby blízké bude

považována i právnická osoba ve smyslu dnešního výkladu.[8] Dle ust. § 48 ZOK je porušení informační povinnosti je porušením zákona, a tedy jednáním nenáležitým, tj. rozporným s péčí řádného hospodáře.

Dle doslovného znění důvodové zprávy se zavádí pravidlo o střetu zájmů v návaznosti na odlišení toho, kdo jedná, a majetku, který je spravován – založením informační povinnosti a možnosti preventivního zákroku nejvyššího orgánu korporace. Porušení povinností podle těchto pravidel je porušením zákona, a tedy jednáním nenáležitým, tj. rozporným s péčí řádného hospodáře. Pravidlo je pak doplněno informační povinností budoucího člena orgánu obchodní korporace ve vztahu k jeho insolvenční minulosti – zákon však nezavádí výslovnou překážku ve výkonu funkce, když stojí na soukromoprávní povaze smlouvy o výkonu funkce.

Nezměněna zůstává výjimka informační povinnosti, pokud se jedná o smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku[9].

Závěrem

Nová úprava převodu majetku se střetem zájmů nejen v převodu majetku obchodní korporace na členy jejích orgánů je podstatně rozsáhlejší než stávající úprava. Dle našeho názoru však i přes podrobnou úpravu vyvstanou výkladové nejasnosti, které bude zapotřebí řešit.

JUDr. Petra Budíková, LL.M.,
advokátka/Associate Partner

Mgr. Kristina Kedroňová,
advokátka

[Rödl & Partner, v.o.s.](#)

Platnéřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111
Fax: +420 236 163 799
e-mail: prag@roedl.cz

-
- [1] Primárním smyslem ust. § 196a obchodního zákoníku primárně bylo, aby ta společnost, která nabývá od spřízněných osob nebo prodává spřízněným osobám úplatně majetek, takové transakce činila pouze za cenu určenou posudkem ustanoveného znalce. Novelou a judikaturou byl smysl znaleckého posudku nahrazen smyslem výhodnosti dohodnuté ceny pro společnost.
- [2] Vycházíme ze znění důvodové zprávy k ust. § 44-71 ZOK: Návrh proto sice opouští řadu pravidel, na která jsme zatím zvyklí (typicky § 196a), nicméně činí tak se současným zpřísněním pravidel o střetu zájmů, vyvádění majetku (poboček apod.), o testu insolvence apod.
- [3] V ust. § 251 je mimo jiné upraven obsah znaleckého posudku, povinnost uložit posudek do sbírky listin, způsob úhrady odměny znalce.
- [4] Stávající právní úprava výslovně umožňuje aplikaci ust. § 196a obchodního zákoníku na společnost s ručením omezením.
- [5] Upraveno v ust. § 255 odst. 4 ZOK
- [6] Definice člena orgánu obchodní korporace je uvedena v ust. § 44 ZOK, jedná se o člena nejvyššího, kontrolního nebo statutárního orgánu.
- [7] Myšleno jakoukoliv smlouvu.
- [8] Pojem osoby blízké je definován v § 22 NOZ, osoby ovládající a ovládané v ust. § 74 ZOK
- [9] Výslovně uvedeno v ust. § 57 ZOK

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)